

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). On ne obavezuje Sud. Ako su vam potrebne dodatne informacije, pogledajte naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Informativna naznaka o sudskoj praksi Suda broj 120

Juni 2009. godine

---

## ***Opuz protiv Turske - 33401/02***

Presuda od 9.6.2009 [Odjeljenje III]

### **Član 2.**

#### **Pozitivne obaveze**

#### **Član 2-1**

#### **Život**

Smrtonosne povrede nanesene majci podnositeljice predstavke u predmetu u vezi sa nasiljem u porodici u kojem su vlasti imale saznanja o prethodno počinjenom nasilju počinitelja: *povreda*

### **Član 3.**

#### **Ponižavajući postupak**

#### **Neljudski postupak**

#### **Pozitivne obaveze**

Propust vlasti da poduzmu adekvatne mjere s ciljem zaštite podnositeljice predstavke i njene porodice od nasilja u porodici: *povreda*

## Član 14.

### Diskriminacija

Propust pravosudnih organa da adekvatno reagiraju na teško nasilje u porodici: *povreda*

*Činjenice:* 2002. godine, muž podnositeljice predstavke je smrtno ranio majku podnositeljice predstavke iz vatrenog oružja dok je pomagala podnositeljici predstavke da pobjegne iz porodičnog doma. Nekoliko godina prije toga, muž je u više navrata fizički napao i podnositeljicu predstavke i njenu majku, te im je u toku nekih od tih napada prouzrokovao povrede koje su ljekari okvalificirali kao potencijalno opasnim po život. Predmetno nasilje se sastojalo od batinanja, pokušaja da udari obje žene automobilom, što je uzrokovalo majci ozbiljne povrede i napadom u toku kojeg je podnositeljici predstavke nanio sedam uboda nožem. Žrtve su upozorile vlasti o tom nasilju te su im naznačile da se boje za svoj život. Premda je krivični postupak pokrenut protiv muža zbog više krivičnih djela, uključujući prijetnje, teške fizičke napade i pokušaj ubistva, postupak je obustavljen najmanje dva puta nakon što su žrtve povukle prijave, navodno pod pritiskom muža. Međutim, imajući u vidu težinu povreda, postupak u vezi sa nasiljem počinjenim automobilom i nožem je nastavljen. Mužu je izrečena osuđujuća presuda u oba slučaja. U pogledu prvog krivičnog djela, on je osuđen na kaznu zatvora od tri mjeseca, koja je kasnije zamijenjena novčanom kaznom. U pogledu drugog krivičnog djela, izrečena mu je novčana kazna koju je trebao platiti u ratama. Nasilje je kuliminiralo tako što je ubio majku podnositeljice predstavke iz vatrenog oružja, djelo za koje je muž rekao da je počinio da bi zaštitio svoju čast. Za to djelo je proglašen krivim za ubistvo 2008. godine te je osuđen na kaznu doživotnog zatvora. Međutim, pušten je na slobodu za vrijeme žalbenog postupka te je ponovo počeo prijetiti podnositeljici predstavke, koja je zahtijevala zaštitu vlasti. Te mjere su poduzete tek sedam mjeseci kasnije, nakon što je Sud pozvao Vladu da mu dostavi informacije u tom pogledu.

Preporukom o zaštiti žena od nasilja (Rec(2002)5 od 30. aprila 2002), Komitet ministara je pozvao države članice da uvedu, razrade i/ili poboljšaju nacionalne politike za borbu protiv nasilja, ako je to potrebno. On je naročito preporučio inkriminiranje djela teškog nasilja protiv žena i uvođenje mjera kojima bi se omogućilo žrtvama da pokrenu krivični postupak i dobiju djelotvornu zaštitu, te da tužioci smatraju nasilje protiv žena otežavajućim ili odlučujućim faktorom pri odlučivanju da li treba pokretati postupak krivičnog gonjenja počinitelje ili ne.

*Pravo:* Član 2 – Sud je ponovio da u slučaju da postoje navodi da vlasti nisu ispunile pozitivnu obavezu da zaštite pravo na život u okviru svog zadatka da spriječe i suzbiju krivična djela protiv osoba, potrebno je ustanoviti da su navedene vlasti imale saznanja ili su trebale imati saznanja u relevantno vrijeme o stvarnoj i neposrednoj opasnosti po život identificiranog pojedinca ili pojedinaca od krivičnih djela treće osobe te da nisu poduzele mjere u okviru svojih ovlaštenja, od kojih bi se moglo razumno očekivati da uklone tu opasnost.

(a) *Predvidljivost rizika:* Okolnosti predmeta pokazuju sistematično nasilje protiv podnositeljice predstavke i njene majke, koje je bilo dovoljno opasno da bi opravdalo preventivne mjere, te kontinuirane prijetnje njihovom zdravlju i sigurnosti. Očigledno je da je postojala evidencija da je muž prethodno počinio djela nasilja te je, prema tome, postojao znatan rizik od ponovnog činenja nasilja. Vlasti su imale saznanja o toj situaciji, a majka je, dvije sedmice prije smrti, upozorila javnog tužioca da je njen život u direktnoj opasnosti, te je

zahtijevala intervenciju policije. Prema tome, mogućnost smrtonosnog napada je bila predvidljiva.

(b) *Da li su vlasti poduzele odgovarajuće mjere:* Prvo pitanje koje se postavlja je da li je obustavljanje postupka vlasti opravdano budući da su podnositeljica predstavke i njena majka povukle prijave. Sud je prvo ispitao praksu država članica. On je ustanovio da, iako nema općeg konsenzusa u vezi sa tim pitanjem, praksa pokazuje da je vjerovatnoća veća da će tužilaštvo istrajati u krivičnom gonjenju u javnom interesu što je djelo teže ili što je veći rizik od ponavljanja djela, čak i ako žrtva povuče svoju prijavu. Vlasti uzimaju u obzir razne faktore pri odlučivanju da li će istrajati u postupku. Oni se odnose na krivično djelo (njegovu težinu, prirodu povreda nanesenih žrtvi, korištenje oružja, planiranje), počinio (evidenciju o krivičnim djelima, rizik od ponavljanja djela, evidenciju o eventualnom prethodno počinjenom nasilju), žrtvu i potencijalne žrtve (bilo koju opasnost po njihovo zdravlje i sigurnost, eventualne posljedice po djecu i postojanje prijetnji nakon napada) i odnos između počinitelja i žrtve (istorija njihovih odnosa, potencijalna dejstva istrajavanja u postupku protiv volje žrtve). U predmetu podnositeljice predstavke, vlasti su u više navrata odlučile da obustave postupak protiv muža podnositeljice predstavke, uprkos nasilju i korištenju smrtonosnog oružja, da se ne bi uplitale u ono što su smatrale "porodičnim problemom", te proizilazi da nisu vodile računa o razlozima zbog kojih su prijave povučene premda si bile informirane o prijetnjama po život. U vezi sa argumentom da vlasti nisu mogle nastaviti postupak zbog zakonske odredbe kojom se zabranjuje nastavak krivičnog gonjenja u slučaju povlačenja prijave, osim u slučaju da je krivično djelo uzorkovalo bolest ili radnu nesposobnost u trajanju od deset dana, potrebno je istaći da zakonodavni okvir ne zadovoljava zahtjeve svojstvene pozitivnim obavezama države u domenu zaštite od nasilja u porodici. Ne može se tvrditi ni da bi istrajavanje u krivičnom gonjenju dovelo do povrede prava žrtve iz člana 8. Konvencije zbog toga što je takva intervencija bila nužna zbog ozbiljnosti prijetnje majci podnositeljice predstavke.

U pogledu tvrdnje Vlade, prema kojoj nije bilo konkretnih dokaza da je život majke bio u neposrednoj opasnosti, Sud je istakao da vlasti nisu procijenile prijetnju muža pa su zaključile da bi njegovo pritvaranje bilo nesrazmjerno. One se nisu izjasnile o tom pitanju. U svakom slučaju, u slučajevima nasilja u porodici, prava počinilaca ne mogu prevagnuti nad pravom žrtava na život i psihički integritet.

Konačno, Sud je istakao da su vlasti mogle poduzeti zaštitne mjere na osnovu Zakona o zaštiti porodice (Zakon broj 4320) ili izdati nalog kojim se zabranjuje mužu podnositeljice predstavke da kontaktira majku podnositeljice predstavke, da komunicira s njom, da joj se približi ili da zalazi u određeno područje. Ukratko, one nisu pokazale potrebnu revnost te, prema tome, nisu ispunile svoju pozitivnu obavezu zaštite prava na život majke podnositeljice predstavke.

(c) *Djelotvornost istrage:* Krivični postupak u vezi sa ubistvom majke podnositeljice predstavke traje više od šest godina, i sada je predmet žalbe. Imajući u vidu navedeno, ne može se reći da su vlasti reagirale brzo nakon ubistva koje je počinilac priznao.

*In conclusio*, krivično pravosuđe nije imalo dejstvo odvrćanja u predmetu podnositeljice predstavke. Kada su dobile informacije o situaciji, vlasti se nisu mogle pozvati na stav žrtve da bi opravdale nepoduzimanje adekvatnih mjera kojima bi spriječile ostvarivanje prijetnji po fizički intergirtet.

*Zaključak:* povreda (jednoglasno).

Član 3 – Reagiranje vlasti na djela muža je bilo očigledno neadekvatno, imajući u vidu djela koja je on počinio. Sudske odluke nisu imale na njega nikakvo vidljivo preventivno ili odvraćajuće dejstvo, te su čak pokazale postojanje određenog stepena tolerancije budući da mu je izrečena samo kratkotrajna zatvorska kazna (zamijenjena novčanom kaznom) za djelo koje je počinio automobilom i, što je još frapantnije, niska novčana kazna u ratama, za sedam uboda nožem nanesenih podnositeljici predstavke. Osim toga, tek 1998. godine, kada je Zakon broj 4320 stupio na snagu, turske vlasti su obezbijedile administrativne i policijske mjere da bi pružile zaštitu od nasilja u porodici, a čak i tada raspoložive mjere i sankcije nisu djelotvorno primijenjene na slučaj podnositeljice predstavke. Konačno, Sud zapaža sa velikom zabrinutošću da nasilje nad podnositeljicom predstavke nije okončano te da vlasti i dalje ne poduzimaju nikakve mjere. Uprkos zahtjevu podnositeljice predstavke za pomoć, ništa nije učinjeno do momenta kada je Sud zahtijevao od Vlade da dostavi informacije o zaštitnim mjerama koje je poduzela. Ukratko, vlasti nisu poduzele zaštitne mjere u formi djelotvornog odvraćanja protiv ozbiljnih povreda ličnog integriteta podnositeljice predstavke koje je počinio njen bivši muž.

*Zaključak:* povreda (jednoglasno).

Član 14, u vezi sa članovima 2. i 3 – Sud je istakao da, prema pravilima i principima međunarodnog prava koje je prihvatila večna država, neispunjavanje obaveze države – čak i kada je nenamjerno – da zaštiti žene od nasilja u porodici predstavlja povredu njihovog prava na jednaku zaštitu pred zakonom. Izvještaji Advokatske komore Diyarbakır i Amnesty Internationala, koje Vlada nije osporila, pokazuju da se najveći broj žrtava nasilja u porodici, koje su prijavile nasilje, nalazi u Diyarbakıru, gdje je živjela podnositeljica predstavke u relevantno vrijeme. Sve žrtve su bile žene, velika većina kurdske porijekla, najčešće nepismene ili niskog obrazovnog statusa, te općenito bez vlastitih sredstava za život. Prema tim izvještajima, vlasti toleriraju nasilje u porodici, a raspoloživi pravni lijekovi ne funkcioniraju na djelotvoran način. Policijski službenici ne istražuju prijave, nego preuzimaju ulogu medijatora pokušavajući ubijediti žrtve da se vrate kući i povuku prijave. Odugovlačenja izdavanja i dostavljanja naloga su česta, a sudovi tretiraju takve postupke kao formu tužbe za razvod. Počiniteljima nasilja u porodici se ne izriču sankcije kojima bi se odvrćali od nasilja jer se one ublažavaju na osnovu običaja, tradicije ili časti.

Sud je zaključio da nasilje u porodici uglavnom pogađa žene, a opća i diskriminirajuća sudska pasivnost u Turskoj je stvorila povoljnu klimu za nasilje. Prema tome, mora se smatrati da je nasilje koje su pretrpile podnositeljica predstavke i njena majka zasnovano na spolu i da predstavlja formu diskriminacije žena. Uprkos reformama koja je provela Vlada posljednjih godina, opća pasivnost pravosudnog sistema i nekažnjavanje počinitelja nasilja ilustrira, kao u predmetu podnositeljice predstavke, nedovoljnu odlučnost vlasti da poduzmu odgovarajuće mjere da bi otklonile nasilje u porodici.

*Zaključak:* povreda (jednoglasno).

Član 41 – 30 000 EUR po osnovu nematerijalne štete.

**© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012.**

Službeni jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope

([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. On može biti preuzet sa baze podataka sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, HUDOC, (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud proslijedio. On može biti reproduciran u nekomercijalne svrhe pod uslovom da puni naziv predmeta bude citiran, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i pozivanjem na Fond povjerenja za ljudska prava. Poziva se bilo koja osoba koja želi da se služi ovim prevodom, u potpunosti ili djelomično, u komercijalne svrhe da kontaktira [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

**© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

**© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de donnée à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

---

© Council of Europe/European Court of Human Rights  
This summary by the Registry does not bind the Court.

Click here for the [Case-Law Information Notes](#)